

Nepodpisani se dopisi ne tiskaju. Priposlana se pisma tiskaju po 6 avš. svaki redak. Oglasi od 8 redaka stoje 60 no., za svaki redak više 5 no., ili u slučaju opštovanja na pogodbe sa upravom. Nevol se lišta poštarskom naplatinom (zasigurno pustalo) na administraciju „Naše Sloge“. Ime, prosimo i u listu pošti valja točno označiti.

Komu list nedodje na vrijeme, neka to javi odpravničtvu u otvorenu pismu, za koje se ne plaća poštara, ako se izvana napíše: „Reklamacija“.

Izlazi svakog četvrtka na cijeloj avš.

Dopisi će navedaju ako se i neiskaju.

Nobiljgovani listovi se neprimaju. Predplata u poštarnom stoji 6 for., za seljake 2 for. na godinu. Razmjerno for. 3/4, i 1 sa pol godine. Izvan carovine više poštara.

Na malo jedac broj 6 sotā.

Uredništvo i administracija nalaze se u Vía Farneto br. 14.

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

„Slogom rastu male stvari, a nesloga sve pokvari“. Nar. Pos.

Poziv na predplatu.

Primiće se eto konac god. 1893. a mi, vršimo običnu svoju dužnost tim, da po ivljemo sve naše čitatelje, da obnove predplatu za buduću godinu. Nu na žalost našu imade jošte mnogo nemarnih čitatelja, koji nisu uplatili lista niti za tekuću godinu. A što da rećemo od onih, koji nam duguju i za više godina predplatu? Ove, ako nepriznaka na izplatu savjest, prisiliti će sudovi na njihovu štetu i sramotu. Naše redoviti i uredno plaćajuće čitatelje molimo, da nam ostanu i nadalje vjerni, da izvolu poduprieti ovo jedino hrvatsko glasilo istarskoga puka obilnom i točno: predplatom, da uzmogemo i u buduću po najboljih silah zadovoljiti teškim dužnostim novinarah.

Neimajuć mogućih zagovornika niti izvavednih podpora, osloniti nam se je jedino na naše predplatnike. A tako je i najbolje, jer smo bar posve samostalni i neodvisni.

List stoji na godinu for. 5 za imućnije, a za seljake for. 2; za pol godine polovicu gornjih cijena; izvan države poštara na tomu.

Novce neka nam se šalje poštarskom nakaznicom, jer je tako najjeftinije. Molimo ujedno gg. dopisnike, da nas i u buduću podpomognu istinitim dopisima, viestima itd.

U Trstu, mjeseca decembra 1893.

Uprava „Naše Sloge“.

Naše potrebe u Beču.

Dobro je, da narod znade, što rade u njegovu korist hrvatski zastupnici iz Istra dr. Laginja i profesor Spinčić, uvijek u svem složni kao dva rođena brata.

Mi znamo, da proti njim ima podloga i upravo živinskoga huskanja medju narodom od strane Talijana, njihovih novina i nekih naših prodanih duša.

Ali to nemuti naše zastupnike; oni idu neustrašivo prema svrhi, koju su si postavili, a ta jest: predložiti vladi svakom zgodom i svakim boljim načinom duševne i tjelesne potrebe našega do sada skoro posve zaboravljenoga puka, osobito seljačke ruke.

Kad je bilo govora o pripomoći, koju će država dati trgovačkoj mornarici, onda je za Istru govorio zastupnik gosp. Spinčić temeljito i obširno.

On je ponovio novomu ministarstvu mnoga upite, postavljene pred više vremena o raznih stvarih u Istri, naročito o postupanju političkih obilnosti, o pravica našega jezika, o neredih pri izborih i o mnogočem, što se odnosi, recimo, na duševnu i na političku stranu narodnjega života.

O tom ćemo potanje izvjestiti naše čitatelje drugom zgodom. Za danas hoćemo, da im u kratko ocazamo, što su naši zastupnici učinili u državnom saboru u Beču u ovo zadnji mjesec dana za gospodarstvene po-

trebe puka u Istri. Pri tom dielimoz razna pitanja ovako:

Sadjenje duhana.

Po državnom računu naša država još sada kupuje kakvih jedanaest milijuna forinti duhana ili tabaka iz tuđih krajeva. Kako bi liepo bilo, kada bi se barem dobar dio potrebnoga za naše fabrike duhana mogno pobratiti naših poljih, da ovaj novac ostane narodu u rukah, a ne da ide Bog zna kamo u daleke krajeve, koji s nama ne imaju ništa skupnoga.

Ovih zadnjih godina vlada je dozvolila u nekih krajevih Dalmacije, da se sadi duhan na veliko, i premda nije sve, kako bi moralo biti, ipak već sada može se reći, da se je mnoga seljačka kuća podigla iz nevolje, i gdje je pred šest godina bilo duga u izobilju i samo štogod prosa ili sirmka u kući, danas je dosta ljudske hrane a i još koja stotnica u škrinjii.

Zašto nebi tako bilo i u Istri, u toj žalostnoj ali nami dragoj domovini, koja je od nekada zaboravljena bila, te nije ni iz daleka napredovala, koliko bi bila, da je skrbnije uprave i milostivijega srea.

Naši zastupnici dr. Laginja i profesor Spinčić sa mnogimi drugovi bili su upitali još dne 15. decembra 1892. ministra za poljodjelstvo: je li pripravan učiniti što je potrebno, da u Istri bude dozvoljeno saditi duhan?

Koliko bi to koristno bilo po narod, toliko je teško za vladu, jer njezini ljudi na ministarstvu ne poznaju tako točno Istru ni njezine potrebe, kao što poznaju zastupnici rođeni u narodu, pak dugo traje, dok ministar poljodjelstva dobije potanku izvješće, gdje bi i koliko bi bilo vredno dozvoliti. A još je ta odluka teža kad se pomisli, da tu ima reći svoju i također ministar finaneija, koji je sada nov, od jedno mjesec dana, pak i on treba, da proračuna, koliko bi trebalo povećati straha i troškova.

Ali dok oni izpituju i računaju nama je teško čekati.

Zato su naši zastupnici u sjednici od 28. novembra obnovili ministru poljodjelstva sljedeće pitanje:

„Dne 15. decembra 1892. kad je bila 183. sjednica, pitali smo njegovu preuzvišenost gospodina ministra za poljodjelstvo: je li priprava svakim boljim načinom nastojati, da se u Primorju, navlastito u Istri, dozvoli sadjenje duhana, i da se u to ime čim prije počmu činiti u svih kotarih, pokusi pod nadzorom izkušanaog čovjeka, koj se u to razumije?“

Pozivamo se na razloge, koje smo u ovom upitu napomenuli, a pozivamo se i na to, da je utvrdjeno, kako se je trani ušeno (floksera) razširio po mnogih krajevih Istre (navlastito na Krku, Cresu, Lošinj, Sv. Petru i Lovriku), pak smo prisiljeni upitati: hoće li njegova preuzvišenost gospodin ministar poljodjelstva odgovoriti na naš upit od 15. decembra

1892. čim prije, ili hoće li nam kazati razloge, zašto ne odgovara?“

Ministar je pokazao dobre volje u drugih prilikah, on dođuše nije dužan odgovoriti, ali tvrda je nada, da će odgovor na to veleznamenito pitanje stjediti do kratka vremena, i da će barem dielomice biti povoljan.

Kad bi vlada barem u nekih najnevoljnijih krajevih Istre dozvolila sadjenje duhana, očutili bi to dobroćinstvo i ostali krajevi, jer oni, koji bi se poglavito bavili duhanom, nebi toliko trošili na lozu i na blago, pak bi drugi mogli bolje prodati vino i za veću korist gojiti domaću životinju.

Željeznice.

Svi znamo, da je današnji dan kao presječan od svieta svaki onaj kraj, koji neleži na moru, nego dalje na kopnu, a ne ima željeznice.

Tako je i onomu velikomu dielu Istre, kojim se protežu naturnji krajevi koparskoga, bujskoga, buzetskoga, motovunskoga i porečkoga sudbenoga kotara. Ti krajevi se neće nikada pravo pridignuti, ako se nesagradi željeznica iz Trsta na Motovun i Poreč, koja bi od Poreča išla na Kanfanar i ondje se spojila sa državnom željeznicom iz Divače u Pulu. Isto tako je dokazano, da bi od velike koristi državne i za gornji kras Istre bilo, kad bi se od Herpelja preko Materije i Podgrada sagradila željeznica, koja bi se priključila gdje god kod Matulja na sveti Petar-riečku prugu. Tim bi se znamenito sblížila Pula gradu Rieki, a tako i Rieka i Trst. Ta željeznica bila bi vrlo znamenita i također za vojsku.

Dne 9. decembra, kad se je razpravljao zakon o valsiganskog željeznici u Tirolu, govorio je od naših zastupnik iz Dalmacije Biankini, pak je u svom govoru glode Istre rekao ovako:

„Kao što Dalmacija u obće potrebuje željeznice, tako je Istri potrebno, da dobije željeznicu iz Trsta na Poreč pak na Kanfanar, a drugi spoj jest također potrebit od Herpelja k Matuljam-Opatiji po gornjem krasu istarskom, drugičije se ona pokrajina neće moći gospodarstveno podignuti (Vrlo dobro!)“

Ja izpujavam kao zastupnik onoga naroda svetu dužnost tim, da ovom prilikom dogovorno sa mojim drugovi iz Istre (to jest Laginjom i Spinčićem) preporučim, da primite ovu resoluciju:

C. kr. vlada poziva se, da priličnimi podporami od strane države učini, da se uzmogno graditi željeznica Trst-Poreč-Kanfanar, i da se povoljnije spoji preko Istre grad Trst i Pula sa gradom Riekom“.

Ta je resolucija bila dovoljno poduprta i izručena željezničkom odboru državnoga sabora, da prouči pitanje i da svoj predlog u svoje doba učini zastupničkoj kući.

Pomoć radi nerodice.

U sjednici od 9. decembra razpravljalo se je također o zakonu, ko-

jim je vladu dozvoljeno, da osam stotisuća forinti podieli pomoći onim krajevom, koji su trpili prošloga leta svakojaka zla. Istra je malena zemlja prema drugim kraljevina i zemljam, gdje su velike okolice uništene najprije od suše, a zatim od povodnje ili poplave. U samoj kraljevini Češkoj obnašlo se je, da je u punih 37 sudbenih kotara ljetina posve pofalila.

Česki zastupnici, koji našim priteku svagdje u pomoć, govorili su, da je onih 800.000 for. premalena pomoć, te su predlagali, neka država još odluči barem pet milijuna, da uzmogno biti svakomu nekoliko pomoženom, a ti novei neka se poglavito potroše u posude onim kmetom, koji su morali radi pomanjkanja krme prodati svoje bogatstvo, to će ga morati opeta žalibože na dug kupovati.

Taj predlog nije obvaljao, jer velika većina zastupnika navadno odobri ono, što ministri žele.

Vlada je, na žalost, već rekla, kako će ovu pomoć potrošiti; skoro sve u Češku i Galiciju, nešto malo u Stajersku i Tirol, a ostati će još 30.000 for. za druge krajeve, gdje se dokaže potreba.

Naši zastupnici učinili su tom prilikom sve, što im je bilo moguće; predložili su naime izjavu ili resoluciju, koju glasi: „Zastupnik dr. Laginja predlaže: Poziva se e. kr. vlada, da kad bude dielila državnu pripomoć za nerodice, koliko više moguće uzme obzir na Istru, a opet u Istri osobito na one krajeve, koji su više trpili radi raznih bolesti loze i radi silne suše, što je bila u letnje doba godine 1893.“

Ta je resolucija prihvaćena i ufanje je, da će vlada, po svojoj dužnosti i ovoj opomeni, budi koliko pomoći dati u Istru.

Iz prijateljskoga pisma pak doznajemo, da su ovih dana naši zastupnici posebnimi spomenicami preporučili ministarstvu poljodjelstva izručenu molbenicu občine Pomjana za gradnju šterne i poljišća za životinju u Krkavcih i za popravak velikoga vodnjaka u Diličih, a isto tako izručili su i tople preporučili ministarstvu unutarnjih posalah molbu sola Kavrana, u okolici Pule, da bi za olakšanje njihove nevolje vlada dala zidati cestu iz Alturo na Kavran, jer bi se tako od glada branili dok bi se cesta gradila, a kad bi bila jednom učinjena, za uvjek bi jim olakšotila njihovo teško i mučno življenje, jer u istinu nije u Istri teže naći sola, koje bi od svih bilo tako zapušteno, kao što je upravo Kavran.

Drugi put obaviti ćemo našim čitateljem, što su naši zastupnici učinili radi „Motovunskoga luga“ i kako su ondje odrešito stali na obranu koristii bližnjih Brđjana opstaljakih i svo one okolice.

Hoćemo, da se narod osvjedoči, da naši zastupnici dr. Laginja i prof. Spinčić nisu u Beču za veliku poli-

tiku, nego mnogo više za to, da vladi i drugim zastupnikom iznabiju pred oči krvavo potrebe našega naroda!

Govor

zastupnika prof. Vjok Splićića, izrečen u sjednici carevinskoga vijeća dne 25. novembra 1893. prigodom rasprave o zakonskoj osnovi glede pripomoći trgovačkoj mornarici (Konač.)

Nekoji moji biradi, koji se izjavio ob ovoj osnovi, jesu mnijenja, da se dolazi ovim zakonom prokasno, kao što dolazi obće naša vlada u pokretu obziru vrlo često prokasno. Ona dolazi prokasno do spoznanja o propadanju pokrajina, naroda i dielova naroda (Dobro!) ona dolazi prokasno do takovog spoznanja, te se može kazati, da dodje do njega jedva tada, kad se nalaze narodi u takovom položaju, u kojem bi ju pozdraviti morali poznatom: *in oritur et saluta nti!* To nas ujedine u neudavna prošlost, a podučiti će nas i bližu budućnost, ako se u tom obziru u zadnjem trenutku sa svom odlučnošću nesuprotstavimo. Ona vjeruje obično službenim izvještajem, koje se izrađuju na zelenom stolu, a neče da čuje glas naroda i njegovih zastupnika. To se dugodja u policijskom i akoru u svakom obziru u upravi, a to biva i kod trgovačke mornarice. Jadicuju se o to vođ drugo desetljeće, kao što je razvidno iz onoga, što sam prije navođ, za pomoćju, nu za vladu su svi ti glasovi glas vapijućeg u pustini; ona ne uzvrađje, da je naše primorako pučanstvo vrlo siromašno, da si jedan dio istoga jedino pomoćju trgov. o mornaricu svoj krh služiti može; ona ne uzvrađje, da se je za posljednjeg desetljeća vooma mnogo naših Primoraca izošilo, da zasluđe svagdanji krh za sebo i za svoje obitelji.

Dođim je Italija izdala zakon na korist trgovačke mornarice već pred osam godina, dođim Francoska pred dvanaest godina, a Švedska, Norveška i Nizozemska još prije slidan zakon stvorilo, dođim je i vlada drugo polovice naše države već pred sedam godina izdala zakon, kojim se je koristilo trgovačkoj mornarici, dolazi naša vlada jedva sada; a ja bih kazao, da ne čez na svoj prilici iz razloga, da pripomogne našoj trgovačkoj mornarici i našom pučanstvu Primorja, već po svoj prilici iz razloga, koje se spominje u članku XIII., da bi se naimo moglo uporabiti trgovačku mornaricu u slučaju rata i mobilizacije. (Tako je!) Uprkos tomu pozdraviti će pučanstvo primoraca ova osnovu sa veseljem. Imade poznavaoce naše trgovačke mornarice, dobrih poznavaoce iste, mojih prijatelja, koji oznađju ovaj zakon kao zakon posmetni (lex posthuma). Nu ja nisam po sve toga mnijenja, već ja smatram to ipak kao kaplju, što ne se ju pruža bolestniku na skrajnoj uri i kojim bi mogao taj bolestnik oživiti, nu to dakako samo tada, ako se ne ostane jedino kod ove kaplje, već ako bude vlada i u budućno ovog bolestnika, našu trgovačku mornaricu, brizljivo ujevala.

Ova zakonska osnovu sadržaju četiri glavne točke t. j. polakšice, a ove jesu: 1. Poslovna priplata za brodove, od porinuća kojih nije proteklo više od 15 godina, dođimo premijje za novo gradit se inajuće brodove; 2. priplata amortizacije za brodove starije od 15 godina; 3. putna priplata i 4. oslobodjenje od stečevnine i dohodarine.

Obje dvie prve polakšice jesu nešto pozitivna; na prvu mogli bi se brodovlastnici osloniti, a da uzmognu stogod poduzeti. Što se tiče druge polakšice, to će ona brodovlastniku smrt broda ublažiti. Nije tako povoljna, u obće nije povoljna treća točka polakšica. Bar meni činilo se ova točka, tičući se putne priplate varavom. U članku VII. stoji, da će se putna priplata dati brodovom, spomenutim u članku I. za putovo izvan granica krake obalne plovitbe iz i u austrijske luke, ako se ovi putovi ispoduzmu uz nekoje od državne obrave podpomaganje pruge.

Godine 1885. imali su dogovore mnogi brodovlastnici i pomorci većinom u Trstu, a posljedice toga bijaše knjiga, koju je vlada po sve nezaluzeno u sedmogodišnju umirovljenje postavila. Ništa se nije učinilo za slobodnu plovitbu, već jedino to, što se u podupiralo dva velika parobrodarska društva, naimo Lloyd i Adria, dva društva, koja se nalaze, kako je poznato, u rukoh bogataša, i koja bijahu jedina od vlade podupirana, dođim se za ostale brodove nitko učinio nije, te se također valjda i sada, u koliko se tiče treće točke polakšice, neće ništa učiniti, i to

uprav obzirom na ova dva društva, dođim se kaže, da će se davati putnu priplatu za plovitbe iz i u austrijske luke, ako ovi putovi nebudu ispoduzmi uz ono redovito pruge, koje podupire državna uprava.

Lloyd imade svoje redovito od države podupirane pruge na istoku, u Levantu, u crnom moru, u Indiji i u Braziliji. Adria imade od države poduprto pruge za Italiju, Francosku, Španjolsku, za sjevernu obalu Afrike i zatim također u atlantičkih lukah Bordeaux, Rouen, Havre, Antwerpen, Amsterdam, Hamburg, London, Liverpool, Glasgow i napokon u Braziliju i New-York. Dade li se pako putnu priplatu samo tada, ako se na ovih prugah neplovi, tada pitam, kako da putuju ovi slobodni brodovi? (Zastupnik dr. Laginja: u zemlju Zulah!) Sa obalami velikog oceana obće naši brodovi vrlo malo, to iminše ostane samo Grenlandija i zemlja Zulah, kao što je prije spomenuo g. drug. K tomu dolazi gospodo moja, da nekoje odpomračenje monopoliziraju odpramo, i to tvrđke, koje su odvisne od parobrodarskih društva, ili su dotično parobrodarska društva od njih odvisna. To se je vođ na Rieci dogodilo a moglo bi se laliko dogoditi i u Trstu, ako se proti tomu nepoduzmu nikakvi koraci. Neđade li se putnu priplatu svim brodovom, koji plovo također za crno more, u sredozemno more i u atlantički ocean, neprotogae li se na sve plovitbe putnu priplatu, ili barom, ako se neizostavi stvark članka VII., po kojem se nesmije poduzeti plovitbu uz subvencionirano pruge, ako se hoće računati na putnu priplatu, tada je člank VII. za naše slobodne brodove iluzoran.

Što se tiče četvrte točke, oprosta naimo od stečevnine i dohodarine, to se može tu ustanovu oznađiti povoljnom i zadovoljujućom; jedino bi se moralo oprust od 5 na 10 godina, to jest na trajanja samoga zakona produljiti. (Vrlo dobro!)

Imade nemogu a da nepoduprem predlog i potaknutja gosp. predgovornika, naimo resolućiju veleštovanoga gosp. druga Burgstallera, tičući se konzularnog oionika i lučkih pristojba, zatim potaknutje velešt. druga, zastupnika Biankini-a, da se stvori zakonik za trgovačku mornaricu. Osobito pako moram pozdraviti potaknutja istoga gosp. zastupnika Biankini-a, u koliko se odnose na kratku obalnu plovitbu. Nežaboravito, gospodo moja, da se ovdje radi o velikom mnoštvu pučanstva, o stotinah i hiljadah primoraca, kojim je jedina sprava njihova malena ladjja, pomoćju koje moraju sebi i svojoj obitelji svakdanji krh služiti. To se naši maleni obrtnici na obalah, koje se mora također podpomoci; jer se sreća nesastoji u dobrostanju pojedinca, nego u dobrostanju mnoštva puka leži sreća nosama narodah, nego i sreća i moć države u miru, osobito pako za rata.

Ja sam čuo, da će se zakonsku osnovu izruđiti odboru i tuj za kratko vrijeme o njoj razpravljati. Ja polažem dakle veleštovanog gospodi članovom odbora na srce ovim onom, što sam jur prije iztaknuo, također, da se u članku VI. ustanovu „svi dne 1. julija 1893 u imeniku“ itd. u tom smislu promjeni, da imade ista vrijednost za dne 31. decembra 1893.

Tu prušnju utemeljiti ću samo sljedećim opazkama: Priznajem otvoreno, da su mnogi naši primoraca i brodovlastnika od sedam godina amo, odkad bijahu pruženo polakšice od strane vlade druge polovice države, svoje brodove u drugu polovicu države unesli. (Čujte!) To bi se moglo medjutim opot popraviti, kad bi brodovlastnici uvidili, da je rok za registraciju brodova otvoren do 31. decembra tak. god.

Napokon uslobodjam se upraviti molbu na gospodu visokog carevinskog vijeća, da izvole prihvatiti ovu zakonsku osnovu, za koju ću ja također glasovati, i dotične izpravke, koje će se u predložnoj raspravi dodati. (Dobro! dobro!)

Interpelacija

zastupnika dra. M. Laginje i drugova, podnesena u sjednici carevinskoga vijeća dne 30. novembra 1893. na njegov preuzvišenost ministra bogoštvu i nastave.

Po službenoj statistici od dne 31. decembra 1890. dieli se stalno pučanstvo Primorja po obćevnom jeziku kako slijedi: Nijemaca imade u Trstu 7107, u Gorickoj 2195, u Istri 5903, dakle ukupno 15.205. Italijana imade u Trstu 100.039, u Gorickoj 70.514, u Istri 118.027, dakle ukupno 294.560. Hrvata i Slovenaca imade 28.129 u Trstu, 135.080 u Gorickoj i 185.131 u Istri, dakle ukupno 348.340 stanovnika,

koji se sluđu hrvatskim dotično slovenskim jezikom.

U Istri našlo se po obćevnom jeziku 140.719 Hrvata i 44.418 Slovenaca.

Za ono 15.205 Nijemaca Primorja uzdržaju država u Trstu njemačku višu gimnaziju i njemačku višu realku, isto u Gorickoj podupnu njemačku gimnaziju i podupnu njemačku realku; napokon u Istri od nekoliko godina amo njemačku gimnaziju u Puli.

Mladeži talijansko narodnosti pruža se prilika do naobrazbe u svojem jeziku na o. kr. gimnaziji u Kopru, kano i na javnih srednjih školah u Trstu, koje uzdržaje ona obćina.

Jedino Slavoni Primorja jesu oni, koji ne imadu nikakve gimnazije niti ikakve realka, na kojih bi se podučavalo u njihovom jeziku, i to uprkos tomu, što Hrvati i Sloveni sačinjavaju tamo dolje — kako je razvidno iz navedenih brojeva — većinu pučanstva i uzprkos svim opovornim upitom, molbam i resolućijam, da se doskoki toj nepravdi.

Treba jošte spomenuti, da primjerice hrvatski jezik na o. kr. gimnaziji u Puli ne samo što nije obvezatan predmet, već se dapače niti ne pruža mladeži mogućnost, da nauče taj jezik kano slobodan predmet. Pa recimo, da se na tom zavodu odgajaju za Slavone Istre budući svećenici, sudci, politički činovnici, lječnici itd. u obće budući inteligencija!

Pošto stvori tako stoji, imadomu razloga smatrati ljutom ironijom tvrđnju, koju izriču često a neke strane, da nisu osime tri državne gimnazije u Primorju ustrojeno samo za 15.000 Nijemaca, već također, da se pruži slavenskoj mladeži prigoda, da se naobrazi u „svietakom“ jeziku, kano da bi taj mladoži bilo sudjeno živjeti i obavljati svoje poslove medju pučanstvom izključivo njemačkim.

Ovo neposivno postupanje pozvanih školskih oblasti što se tiče Primorja — potaknutja, koje vriedja narodna štovanja Hrvata i Slovenaca, koje im škodi u njihovih životnih probitici i koje krši njihova prava, utemeljena na ustavnih zakonih — ne može se nikako opravdati niti sa oblađizdrave upravne politike, i sa obzirnuć se pako na težnje pojedinih narodnosti.

Radi toga nalazo se podpisanu prijedlugu upraviti na gosp. ministra nauke slijedeći upit:

1. Je li njegov preuzvišenost voljao poduzeti korake, da se uvede hrvatski jezik na gimnaziji u Puli kano obvezatan predmet?

2. Kada kani njegov preuzvišenost učiniti potrebite korake, da se ustroji u Pazinu podpuna gimnazija sa hrvatskim naukovnim jezikom, i to na temelju opetovnih molba, upravljenih ministarstvu nauke i na temelju resolućije, podnesene ovoj visokoj kući dne 4. februara 1893.

U Beču, dne 30. novembra 1893. (Slijede 24 podpisa).

Viesti iz metropole hrvatske.

Pišo A. K.

Zagreb, na Katarinino 25. stud. 1893. (Konač.)

Hrvatsko sveučilištno literarno-zabavno društvo „Zastava“ razvija ovo i u svojoj četvrtjoj godini upravo zamjoranu djelatnost, koli na polju liqip vjostina, glazbe i pjeva, toli i na onom knjižovnih štivanja, razprava i društvenosti u saobraćanju sa svimi boljimi slojevi zagrebačkoga svieta. Nedavno je prema štatutom društvenim biran novi odbor za god. 1893./4., kojemu je na čelu dostojan nasljednik grlatoga, ataritoga, a vrlo mnogoga biskupa predjedništva stud. filozof. abrol. Vlada Petračića — gosp. Marko Vukolić, koga kažu otvorenim, darovitim i što je glavno, neovisnim mladenom; pa do tako to jedino zabavno sveučilištno društvo svakako i ove godine opravdati lipe nade, što ne li u j stavlja gradjanstvo hrvatske proslotilnice i oieia hrvatske domovina, koja varda od ikakna prati pomno svaki krot i djelo toga najvišoga učovnoga zavoda i njegovih mlćenika.

U pravničkom društvu našo „Alma Mater“ (ovako jo iz srednjeg vjeka imo sveučilištu) od noko je doba vaaređno živo. Prošlo sam vam godine već javljao, da se radi o sjednjenju svih sveučilištnih podpornih društava u jednu zajednicu, da se time poluči veća glavnica (do 40.000 forinca), kako bi se što više i što izdašniji podpora moglo dieliti oskudnim a vriednim pravnicom i filozofom, to bolestnim sla-

novom svjetskih fakulteta. Tu zamisao koja se vođ od nekoliko godina pudgrjava, primisao se ostvaronju. Pravila su sastavljena, redigovana, prihvaćena po svih društvenih izaslanicoh (zamjenitih viedanjom) i dopelana vladi, koja će ih tu naskoro bez dvojbe potvrditi, da će se i novo zajedničko društvo skoro uoćesti (konstituirati). Ja vam žolim slijedeći koji put u vašom dozvolom o tom поблише izvjestiti, jer sam voljao, da se i vriedni sinovi Istre s time poluči upoznađu, pa da priskoćim kojom svotom uzdanici svojoj — budućim svojim zagovarateljom i prosvetiteljom.

Pravničko je društvo kao oživjelo biranim novim odborom, a duša je vromu radu pravnik Ivo Vuković, ovogodišnji tajnik, o kojemu, ako kažu, da je za nas ono, što je Kostrončić za „Maticu Hrv.“, — sve sam rekao.

Ne mogu i ovom zgodom na ino, a da ne posjetim ovim putem dila. „Naše Slovo“ sve i svakoga, koj može i hoće, da upiše dobrom kojom zgodom štogod za naše prepotrebite ali vriedno sveučilištno podporno društvo, jer neka znudo svatko: šim više podpora od savjestnih a imućnih ljudi našemu društvu, tim će više oskudna a darovite hrvatske mladeži uzmoći dovršiti svoje nauke, pa će tako izučena mladež svojim stobnim znanjem i zaočajom poštano se odužiti svojim dobrotvorom. — To u pamet svakomu!

Sada već pokojni kandidat profesora, Juraj Tomljenović, sin krško Liku, poštona predalačka hrvatska duša, napisao je sve gođalo maleno djelo, birano sadržajem i oblikom, poim naslovom: „Katarina Zrinška, banica hrvatska“. U prepravku toga izvrsnoga djela navesti nam je samo toliko, da nabi smjelo biti hrvatsko kuđe u oioleu zemlji, gdje bitavaju Hrvati, u koju ta prokasna knjižica (ciena samo 20 nf.) nabi našla prilutpa, jer jo u svakom pogledu vriedna suha zlata, a namijenjena jo imenito po pisau u „posveti“ hrvatskim čerkarim, da upoznađu, što znači moral žono, što znači hrabrost u svakoj prilici i što pregaranje, žalost i kiuba u nesređnih udaroh sudbine, koja je prvu Hrvaticu toll kobno proganjala.

Što jo u nas „Kadić“ u pjesmi, to bi imalo biti ova zlata knjižica u vozanom oioleu hrvatskim ženam, a Istarekjoj braći je i onako rod Zrinskih živo u pameti. — Razširi li se što više to maleno ali jofino djelo, postignut će se plomenita namisao pisčova: rad j at č o se ž on a s k i z n a č a j e v i.

Kad je vođ govora o tom darovitom i mladom Hrvatu, koji — na žalost majke Hrvatske — nije dočekao, da u djelo privede svoje mravinom marljivoštuju posabrano znanje u poduci mladeži i pisanju histor. jasnih, popularnih djela, — spomenuti nam je, da je naš nezaboravni Jure bio na nominalu pomoć vrlomu i čelionomu vašemu zemljaku, hrvatskomu knjižovniku Slavcu Evgeniju Kumičiću kod obradjuvanja njegovog romana: „Urota Zrinjsko-Frankopanska“, koji je divni roman u tri knjige (ciena 3 for.) nedavno iz „Doma i Svjeta“ otenut i predan na ruke hrvatskog naroda na ponos, uzivanje i — na odmazdu protivnikom. Bio je naš Jure vrlomu Kumičiću pri ruoi imenito starimi izpravami, koje u doba Zrinjskog i Frankopana stolu, u doba još toli naučno neobrađjeno i toli malo razvijetljeno. To je izpravu Jure znao poput mrava prikupljati u hrv. akademiji, prooditi i tumaditi a ujedno ih uporabljati u svojoj doktorskoj naučnoj raspravi letoga imena, koja č o razprava, (svrđio ju je na smrtnoj postelji klenulom već rukom) imadi — kako ina uvjeravaju — u „Radu“ jugoslavenske akademije. Dakle se tim epokalnim djelom „Urota Zrinjsko-Frankopanska“ izpunjujo zaatna praznina u hrv. povjesti i knjižovnosti, to možemo reći, da se Kumičić i Tomljenović tim radom popunjuju, dakako svaki na svoj način: Kumičić romantičkim načinom, Tomljenović strogo znanstvenim pravcom.

Završujom: tko ljubi Hrvatsku, zjati č o „Urota“ na stolu njegovu na diku zdani i poruda.

Pogled po svietu.

U Trstu dne 13. decembra 1893.

Austro-Ugarska. U sjednici carevinskoga vijeća dne 7. t. mj. upitao je hrvatski zastupnik Biankini ministru trgovine, da li mu je poznato, da pomorska vlada u Trstu i podrđjani joj uređi u Dalmaciji i Istri rabe

amiaso
rijava,
stav-
druž-
anjem)
askoro
vo sa-
titul-
put s
jestiti,
i Istre
istkoše
dućim
am.
iviljolo
evomu
idijaji
za nas
Hrv.,
ino, a
Naše
hoće,
god za
sljatio
ratko:
učnih
kudno
dovr-
mla-
dajem
m. —
esuro,
ostena
e ove
njem i
liska,
ign iz-
tođe u
u koju
O nč.)
m po-
ena je
atekim
moral
iliciji i
jvećih
vatiću
to bi
zanom
bradi
eti —
eftino
misao
z na-
vritom
mjeke
lo pri-
pos-
anjanju
pome-
Jare
inomu
vniku
oradi-
njeko-
u tri
oma i
atekog
mazdu
u Ku-
avani,
a sižu.
i toli
e znao
demiji.
abljati
istoga
je na
ukom)
Radu*
ne tije
ranko-
u hr-
reći,
radom
način:
onović
s, jati
u rođ-

njemački i talijanski jezik kao uređovni, dobiti su velikoj većini naših pomoraca ti jezici nepoznati, i da li znade, da se u najtečajih i za najmanje lučko službe traži poznavanje njemačkoga jezika, čim su izključeni od svake službe pomorci Istre i Dalmacije, i napokon, je li mu poznato, da se u najtečajih više niti nezahotjova poznavanje hrvatskoga jezika, premda djelokrug pomoraca vlade obuhvaća većinom hrvatske zemlje?

Grof Alfred Coronini interpellira je ministra pravosuđa glede sastavljanja porotničkih listina u Primorju. — Zastupnik dr. Laginja interpellira je u sjednici od 12. t. m. ministra trgovine radi premještenja trgovačke komore iz Rovinja u Pulu i radi zapostavljanja slavenskoga pučanstva u Primorju. — Zastupnik Spinčić interpellira je vladu radi porabe talijanskoga jezika od strane državnih oblasti u Primorju.

Čarškim pismom sazvani su svi zomajski sabori, i to nekogi već na 19. t. m. a drugi 28. treći napokon mjeseca jenara 1894. Istarski sabor sastaje se dne 3. jenara 1894.

Ovaj put nam je zabilježiti vrlo ugodnu vijest iz Hrvatske. U izbornom kotaru Brod na Savi bijaše naime izabran u hrvatski sabor jednoglasno složnim djelovanjem obijuh opozicija član stranke prava i naš vriedni suzemljak Euge. Kumićić. Vladina strauka nije se niti podufala postaviti protukandidata. I taj sjajni uspjeh valja pripisati izmirenju i složnom radu hrvatskih opozicija. Mi pozdravljamo iskrenim zadovoljstvom taj uspjeh.

Srbija. General Gruić sastavio je novo ministarstvo, u kojem sjede i nekogi bivši ministri. Nova vlada kaže u svom programu, da će nastojati i nadalje uzdržati dobre odnošaje sa susjedi, te urediti kraljevinu financijalno.

Francuzka. U sjednici francuzkoga parlamenta od duo 9. t. m. bacio je neki zločinac sa galerije bombu medju zastupnike. Bomba se je razprenula ranivši mnogo zastupnika i ostalog obistinca. Zločinca, koji je član anarhističke družbe, a zove se Vaillant, uhvatili su prije, nego li je mogao uteći iz parlamenta. Francuzka vlada poduzimlje strogo mjere proti anarhistom.

Italija. U zadnjem broju javismo, da je Zundarelli sastavio novo ministarstvo, što bijaše istinito, nu kralj Umberto nije ga htio potvrditi, ne naziruć u novom ministarstvu jamstva, da će izpuniti tešku zadaću, koja ga čeka t. j. urediti do temelja razlikomane talijanske financije. Nakon toga povjerio je kralj entstav novoga ministarstva bivšemu ministru Crispini, koji nalazi na volike poteškoće, jer se ozbiljni državni nadaju u ministarstvo, znajući, koliko ih čeka breme i ogromna odgovornost. U nekotjih krajevih Italije pobunio se narod proti oblastim, trgovcem itd., jer se nalazi u najvećoj biedi.

Što mi liješ? . . .

Što mi liješ, tužno nebo,
Nad domojom bolno suzo
Što mi kvasiš teško lance
I patničke njene suze?

Ne treba joj tvoga plaća,
Već joj podaj dječji žara,
Da utana, da se gana,
Da ju rieto otmičara!

Što će njojzi suze tvoje
I onako dust je hladno,
Janačtva joj gorlog treba
Silničko je krvi žudna!

R. Katalinić Jeretov.

Franina i Jurina

Fr. Čuješ Jurino, novo leto je pred vrati.
Jur. To znam i sam, pak?
Fr. Si storil svoji dužnost?
Jur. Sam budi ku.
Fr. Znam, ma si poslat soldi va Trat?
Jur. Nisam no, ma ču ovi dni.
Fr. Znaš da kažu, da ni lipo ni poštono dobit list a noplčat ga.
Jur. I pravo deju.

Različite vijesti.

Za družbu sv. Cirila i Metoda u Istri. Uprava, Hrvatske* primila je od g. Ivana Antića 12 kruna sabrano u Selohi (hrvatsko Primorje) kod večere vrlag otadbenika i prijatelja pri zdravici domovini.

Veleč. g. Josip Marok svećenik u sv. Lovredu pazenatičkom pripisao nam je for. 2. darovana od g. Fr. Gorca 1 for. a od njega samoga i for. Živili! — Gosp. Šitomin Vilhar, veletrač u Prezidu javlja upravi „Obzora“ dne 27. studenoga: U proslavu današnjeg vjenčanja moje keeri Irenke sa gosp. Ivanom Božićem iz Podrage u Ipavi pristupljujem kao utemojni član družtvu sv. Cirila i Metoda za Istru* i polažem ovo 100 for. (sto foriati). — Dne 3. t. m. prigodom imendana Veleč. gosp. Franje Canjuga podarhihdjakona i župnika u Gospiću sabrao je Veleč. g. Sgombić u korist družbe sv. Cirila i Metoda 15. for. 30 novč. Živio dionci domaćina svečan, živili svjestni i plemeniti darovatelji! Gosp. Mate Doričić iz Baške poslao nam 50 novč. kao dar družtvu sv. Cirila i Metoda k novoj godini. — Gosp. Mijo Nikšić iz Broda na Savi poslao je upravi „Obzora“ 5 for. 15 novč. ondje sabranih u veselom družtvu sautoječem se iz hrvatskih obrtnika i pomoćnika, izim njeko gospođe, pri zdravici hrvatskoj otadbinu, a darovaoe sljedeći: po 1 kruno gsp. Stj. Vuković, M. Nikšić, M. Ček, I. Asperger, R. Medaković, Fr. Simić novč.; gđjica Katica Haman 80 novč., po 20 novč. Fr. Nikšić ml., Ivo Sekulić, Gj. Cvetnić, G. Pokopčić, M. Novak, F. Novaković M. Vinković i T. Klobučar. I. Kanp 15 novč. T. Berković 10 novč. — Nadalje p. n. gospođa Jelka Marjanović sabrala je na Konradovo prigodom zdravice domovini 6 for. Veleč. g. Mate Cvetko, župnik u Brodu na Kupu pripisao je 7 for. 92 novč., sakupljenih medju prijateljima na Andrićino — imendana voloč. g. Andra Pobora u Podstenama. — Veleč. g. M. pl. Kirohmayr kapelan u Brodu 8 for. sabranih medju odličniji Hrvati sakupljeni na ognjištu vrlih Brlića, oko kolierke Andrejo svečara. unuka mlo uspomeno Andrejo Torquaco Brlića. Upravi „Naroda“ u Splitu pripisao je gosp. Mate Jankov, kavanarski obrtnik 1 krunu sa družbu sv. Cirila i Metoda u mjesto brzojavna gosp. dru Josipu Smodlaku, koji je ovih dana bio promoviran na tu čast u Gradcu. — U istu vrhu i istim povodom poklonio je gosp. prof. Stričević jednu krunu. — Iz Zmaja poslao nam je g. N. Butković 5 for. 2 sabrana u malenom družtvu od gg. Fr. Pucića 20 novč., M. Petića 20 novč., I. Pucića 10 novč., N. Dobeš i i brata 40 novč. N. Butkovića for. 1:0. — Uprava „Hrvatske“ primila je od gosp. J. Čveka župnika u Bnli for. 2, koju je darovao g. Vladimir pl. Halper, istje je primila 3 for. 32 novč. od g. F. Juričevića kapelana u Crkvenici sakupljeno prigodom vjenčanja g. Nikole Cara sa Katicom Stipančić. Živili svatovi!

Družtvomom blagajniku dr. Stangeru u Volosku otglašje nadalje sljedeći iznos: Gosp. Vinko Paharić učitelj u Lipi predno sakupljenih med hrv. i slov. učitelji u Kopru prigodom izpiti usposobljenja for. 1:20. Gosp. Letić Felice Opatica god. član. for. 1, a na dar for. 1. Sabrana dne 4 dec. kod žurna u Kostromi Sr. Barbare 13 for. 30 novč. P. — g. Vinko Knobloch, Našice šiljo for. 20. Uplatije: Gđja Antonija Er-

noy, kućovlastnica god. član. 1 for. Gosp. Ante Horacek god. član. for. 1, Darova o je stiglo od V. Knoblocha Našice na više puta sabranih ukupno for. 12:60, isti g. sakupio prigodom imendana gosp. Franje Bihma for. 2:50, prigodom imendana g. Franc-a Pecka for. 8:84. G. dr. Angjelko Brunčmid sakupit. for. 1:50. G. Josip Alešić sakupio for. 1:50. G. M. B. Trat, šalje sakupio for. 5. g. Skunder Fabković, Zagreb šiljo for. 1 za mjesec proslava. G. Ivan Sepić, Požega, god. član. for. 1. G. I. Pušić iz Lindara šiljo for. 2, sabranih na Mikulovo u Pazinu u krcmi Jak. Gržetića u veselom družtvu. — Na zabavi vatrogasnog družtva u Kastru sabrala je gđjica Ljubica Jelušić na prodlog g. Matkovića učitelja iz bakerske Drage for. 6:48, koje je preuzao tamošnji povjerenik g. Mirko Jolušić.

Osobne vijesti. Službeni list bečke vlade donasa vijest, da bijaše počinjen tajniku kod o. kr. namjestništva u Trstu gosp. dru. A. Hochogger u naslov i značaj kotarskoga kapetana.

Istarski sabor sazvan je za dne 8. jenara 1894. Ostali sabori ove pole države sazvani su nekogi za 19. t. m. drugi 28. t. m. a treći početkom jenara 1894.

Interpelacije naših neuzornih zastupnika gg. dra. M. Laginje i prof. Vj. Spinčića. U sjednici carovinskoga vieda od dne 12. t. m. interpellirali su naši narodni zastupnici.

1. Ministra trgovine, da li je voljan nastojati, da se praneso sielo trgovačko-obrtničko komoro za Istru iz Rovinja u Pulu? —

2. Ministra unutarnjih posala radi zapostavljanja slavenskoga pučanstva u Primorju i —

3. Istoga ministra radi porabe talijanskoga jezika u o. k. uradih u Primorju. Ove interpelacije donesti ćemo u budućih brojevih u cijelosti u hrvatskom prevodu.

† Petar Petris. Iz grada Krka pišu nam 12. t. m. j. Na 28. pr. m. preminuo je ovaj prečastni Petar Petris, kanonik ovdješnje stolne crkve. Rodio se u Vrbičku na našem otoku 14. marca 1812., a bi zaređen za svećenika 24. oktobra 1836. Za više godina, dok je crkva imala upravu i nadziranje nad školama, posvetio se bio podučavanju mladeži pučkih škola. Po raznih mjestih biskupije obnašao je tešku učiteljsku službu. Višekrat obnašao je u istih i ravnateljku čast. Za njeko doba blage uspomeno biskup Vitezić uzeo ga k sebi kao tajnika. Mla mu bila glagolica, u koju se još od malenih nogu zaljubio; a to joj slušate od vrbničkih ondašnjih glagolša, kojih je bilo vrlo mnogo, kako se orila orkvom rodnog mu mjesta. U politiku nije ao mješano, nu u njem je vazda kucalo hrvatsko srce, hrvatska ga misao vodila; a to je kroz oco život dokazao. Na njim plaću mnogi siromasi, jer izgubioše dobrotvorca. Bio je ponizan, dobar, pobožan, rovan — pravi svećenik i rodoljub. Vječni pokoj njegovoj duši!

Svuda jednaki. Naši talijanaši bilo u Istri, Trstu, Goričkoj ili u Dalmaciji svuda su složni u urinju proti nam i našim narodnim svećinjam. Svuda su jednako zlobni i drzoviti, kad treba udariti po mrazkih ili Slavensih u obće, a napose po Hrvatih. Čestita „Kat. Dalmacija“ odgovornu jednomu takovomu napadaču, naimo glasovitom „Il Dalmata“ u broju 85 sljedeće, što i mi rado podpijemo:

„Il Dalmata“ se neprostanto glagolicom davi. Svo pjava, i to je istina, da je ona crkvena stvar, a kad tamo, on ju politički uzimlje i ljuti se, što se širi. Ma, ljudi, ne budite tako protuslovnii i ludi. Ako se vi borite za talijanske kulture i talijanski jezik, glagolica vam za to ni nepomeže, niti odnemaže. Ta ono vidita, da u Slavoniji, Medjumurju, Kranjskoj, Koruškoj, Štajerskoj, Bosni i Hercegovini no ima glagolice, nego svo jo, na žalost, sama latinica, pak ipak, ono u svih apomenutih zemljah niti ne postoji talijanski pitažno.

S toga „Dalmatovo“ sabadanjo preta nije nego nosmetrom prkos, inad, plod mržnje donapokon na mrtvo slavensko jezike. E pa dobro! Hrvati to uzimlju na rabaš, pa ako vam se radi isvradat pitanja i pitanje glagolice protvrat u političko pitanje, i Hrvati će, u koliko se vas tiše, i oni pitanje glagolice smatrati političkim pitanjom. Tim radje, što je prva moralna vlast na svietu, papa, u tom pitanju na njihovoj strani, onaj papa, koji, potaknut interesom vjare, neče da glagolice izumre ondje, gdje jo od vajskađa bila, te nam jo poklonio krasnu kapelu našim svatim pravjateljteljom u arad Rima sa posvetom na glagolickom jeziku, i darovao pak nedavno krasan glagoljski misal, onaj, koji se i ovdje u Zadru u jednoj talijanaškoj knjižari razpovrao

Uzalud „Dalmata“ u zdvojniosti prevdo poviest, i izvrana jo. iznoaeš samo ono što bi moglo biti proti našoj povlastici. Čin je, da je onn kroz mlatačko doba nama čitava dobranjena, a naša ča bito skrb, da ju i kroz austrijsko doba sretno provodimo u luku konačnoga njezina spasa. Biti god od Talijanca Mločica, bilo bi za nas aramota, kao što je aramota po „liberalni“ duh „Dalmate“, koji u hrvatekjoj zemlji ne bi, da je do njega. dozevolio ono, što je njegov ideal dozvoljivao a i dan danas dozvoljuje u kraljici „laguna“.

Iz Krnice pišu sam duo 11. t. m. J. Našega čestitoga učitelja g. A. Borgia a zadesila jo dne 8. t. m. grozna obilježka nesreća. Toga dana preminula mu je naša uzorna supruga i brizljiva majka njegovoj djetoi, Veronika, rođjena Skabić, ostaviv razviližena supruga sa šestoro nejakie sretotadni. Za pokojnicom ne narieše nako unesrećeni suprug i ono šestoro ubogađi, već i mnogobrojni rođjaci, znanci i prijatelji. Prigodom njezina pogreba pokazao je naš puk, koliko jo pokojnicu cijenio i koliko štjeje i ljubi nesretnoga supruga, komu udilio Svovišnji kripostoi, da strpljivo podnese grozni taj udarac. Vriednoj Veroniki podielio Svovišnji pokoj vječni!

Iz Voloskog brzojavljaju nam, da je tamo preminuo nakon dugi i teške bolesti duo 13. t. m. bivši usgojitelj sadašnjega kralja Srbije Aleksandra, a najposlije srbski ministar prodajnik g. dr. Dokić. Radi poromešna zdravlja odrekao se časti i službe ima tomu mjesec dana, te jo pošao u Opaticu, da potraži lika bolestnom tjele. Pokojnika će prenesti u Biograd, gdje će mu bez dvojbo prideriti sjajan pogreb.

Iz Voloskog — Opaticu pišu nam 12. t. m. Već jo ovo prošlo akoro mjesec dana otkad jo rokure proti obdinikim izborom bio riešen sa nalogom, da moraju novi izborni biti obavljani u roku od 2 mjeseca a ipak naš „magnifico“ nije još niti počeo sastavljati izbornih listina. Pitamo se sada, kad će tako novi izborni biti razpisani? Valjda tamo gdje koncem buduće godine. Naši šaronajci predviđaju, što ih čeka, pa hoće, da si barom produlje sa nekoliko vromena vlast, koje obraniti više nemogu, ravnaaju se po onoj: „più è he la pende, più la rende“. K tomu hoće da pridobiju vromena za agitacije.

Jurva trči okolo onaj famozni junak „iz pod postelje“ i njegov vjerni drug kopareki „oit t d i n o“. Njim uz bok stoji vjerno jedan baron. Dinoga li „trollista“ jeli? Manjka jim samo rep t. j. duga Mare. Molimo Vas, gosp. uredniče, ako bi slučajno i u Trat zabašala, rocite joj noka se već jednom ovamo vrati, jerbo jo davno ne vidjemo a zaželjemo ju kao ruka koprivu! Naš „trollista“ ipak i bez nje nemiruje. I to kako se producira! Ali jalova će jim biti sreća. — Niti protroje niti laži, niti midionje, niti varanje neče jim ovoga puta koristiti. — Onaj je riečki dotupih rekao doista, da će na biljade potpredit samo da ne prodire kod budućih izbora naša stranka, ali naši se ljudi ne daju tako lahko kupovati, jer no gladuju kako je on gladovao kad je u Opaticu došao. — U zadnjem broju puljskoga „S o m i e r a“ piše netko u jednom dopisu iz Opaticu, da su Hrvati ovdje za predstojeće izbore razvili silnu i nedozvoljenu agitaciju, te pozivlje svoje vjernike, da i oni isto čine. U čemu nastoji za nedozvoljena agitacija sa naše strane, noznamo, ali znademmo nastuprot, da jo jedan od njihovih glavnih agitatora tužen radi kupovanja glasova kod zadnjih obć. izbora. Još tekum čudna biti će slušanje svjedoka. O dalnjem tečaju rasprave ću Vna već u svojoj doba obavijestiti. Tako su, vidite naši labrezi bozsracni, bezobrazni i nepoštoni, da svo nepodubštinu, što ih sami čine, nama podmiču. „Odzvonit će i njima ako Bog dade!“

Lav XIII. i narodnost u Istri. Pod tim naslovom čitamo u jednom ovdšnjem radikalnom, židovsko-talijanskom listiću kolikio slodi:

„Pišu nam iz Rima duo 12: Lav XIII čitao je ovih dana velikim zanimanjem tiskopisne izručeno mu od mons. Flappa, biskupa Poroičko-Puljskoga, i ono, što mu bijašu kasnijo poslani a tičući sa narodnosti u Istri.

Papa da jo ostao veoma zaududjen, te da je odlučio odbiti nanj uinjen pritisak za uvodjenje slavenske liturgije u Istri. Ovo da su bar osobna nekakne papu ako ga politički razlozi neprišle na promjenu tih misli.“

Tako slovski listić a mi se uzdržavamo od svakog tumačenja, jer nam jo od cenzure zabranjeno ni pisati proti biskupu Flappu.

Božično drvo pricudjuje odbor žonske podružnice družbe sv. Cirila i Metoda u

Trstu za siromašnu dječicu slovensko pučke škole i zabavišta sv. Cirila i Metoda kod sv. Jakova u Trstu. Naše rodoljublje i požrtvovno gospodje i gospodice podarovali su tom prilikom siromašnu dječicu odlomom, obnavljanjem i slastičama. Božićnica bit će 20. t. m. u 8 sati počine u dvorani Mally ulica Torronte.

Miklavžova večer izpala je kao uvijek do sada na ušće zadovoljstvo mnogobrojnog našeg občinstva na veliku radost podarivane naše dječice. Sav program bijaše točno izveden, to je mnogo odobravalu pjevačema, glasovirarici i mladima predstavljatelu. Čestitamo na uspjehu našem dičnom „Sokolu“.

Milodar. Kod prijateljske večere dne 12. t. m. na čast odvjetnika g. dra. D. Trinajčića sabrala ovdje desetorica prijatelja Hrvata za „družbu sv. Cirila i Metoda“ u Istri for. 26, a za „Bratovštinu hrvatskih ljudi u Istri“ for. 20; ukupno for. 45. Živili plemeniti darovatelji!

Iz Zrnjina pišu nam 20. t. m.: Kako se glava, imala bi naša občina graditi do mala tri ceste i 2 zdonca (sisterna), ali čuvajmo, da će se moći toliko troška opteretiti na občinu. Za gradnju cestah imado ipak nado, da će se započeti i izvesti, jer su neobhodno potrebite. U tu svrhu doznacila je vladu občini pomoći od 800 for., a zemaljski odbor samo 400 for., nu treba nam još oko 2400 for.

I u ovoj občini probili su opet ponovo rogovi našim šarenjakom i kraljekom odakle se diže „crna“ magla iz krpinke „fojbe“, nu nurašiti im nado za vjebar, jer se nadamo, da će čisti i zdravi vjetar razpršiti maglu i zlovoljno njezino posliedice.

Ovuda imadomo izvratna vina okolo 20.000 hektolitara, a trgovaca skoro ni za liak. Upozorujemo radi toga naše vinke trgovce i krmare, da se i do nas potrudu, zbog česa se noće za stalno kajati. Vino zdravo i dobro dohiti će uz dobru cianu, a odveći će i ga sami na željezničku postaju u Kanfanar.

Iz Štjnjana (občina Pula) pišu nam 1. t. m.: Proc. g. kanonik Pesante je u svojoj razpravi o slavenskom bogovljuzju uzvridio, da je to bogosluzje godina 1857. u svakom istarskom već zakopala, kako je to donijela novina „L'Eco del Littorale“ broj 91. pišući: „si viene all'estinzione completa della liturgia slava nell'Istria nel 1857“ i opet: „e almeno nel 1857 esso era ormai sparito da ogni luogo dell'Istria“.

Ali ta njegova tvrdnja ne stoji, jer n. pr. ovdje službovao pop Marko Marinović i to 19 godina sve do g. 1861. kad su ga umirili. Da je pop Marko glogoljaj, i da nije poznavao latinskoga jezika, to znadu svi stariji Štjnjanci.

Dapače još živi stariac, kojega je naučio pop Marko služiti staroslovenski sv. misa, premda ne znade ni čitati ni pisati. Taj stariac zove se Paak val Mezulić, a hvali popa Marka više nego nijednoga od njegovih od svega 15 nasljednika.

Toliko do znanja „prijatelju i zaštićniku“ naše glagolice pred. gosp. kanoniku Pesante-u u Poreču.

S pozdravom Vaš M. C. Nesreća na moru. Juraj Sabljčić i Jakov Mihčić iz Vrhnika kupili su novu jedrenjaku-bracoer u Klimnu, to su nu u odpliveli dne 10. t. m. odane otisnuli i odplivili put Vrhnika. Silna burra, koja je onog dana zahala, prevrli barku na tri miđe od Vrhnika, to je neatalo nje i obih gospodara. Tjelosa utopljenika nisu se još našla. Svaki od njih puatio je udovu i šestoro neobskrbijene djece.

Iz blažene zemlje. U susjednoj kraljevini Italiji, obedačno zemlji naših nepašenjaka, dolaze na površinu danomice sve to groznije činjenice. Nedavno doznalo se za ogromno prevare — na stotinju milijuna franaka — u talijanskim bankah. Sada dolazi kriza za krizom u ministarstvu, jer je danas Italija novčan najsiromašnija država, a vjuzino slunasto tako razklimane i neuredjene, da ih nebi htjela ni Turaka sa svojimi prozajeniti. Dodajmo k tomu silnu biedu, što ju trpi talijanski narod u nekojih pokrajinah, pak oto nam gotovo silko o podpunoj nevojni. Usljed toga pobunilo se siromašnije pučanstvo u nekojih predjelih Italije. Tako primjerice brojavljaju se otoka Sicilija, da su seljaci u mjestu Partinico ustali proti trgovcem, pristivši ih, da sniže ciano živeža, da ne poznaju nikakve oblasti, nitko ne plaća poraza, mjestni poglavari da je jedva pobježno. Mjesto Giardinello da je konjanstvo zaposjelo, jedva umiriv buntovnike. Zastupnik Colajani sa Sicilije javlja u Rim, da su javne oblasti u 11 mjeseci umrtile na Siciliji 25 osoba, a ranije

preko stotine, došim ne bijaše za to nijedan vladin činovnik kažnjen. — Iz Rima brojavljaju 11. t. m.: U Bitoutu kušao je carinarski stražar Carol us asistentiju oružnikah, da bateriju mušara, što ju je pučanstvo povodom neke krivice svadnosno bilo epromilo, učini nesposobnom za pucanje. Čopor svjetine nastojao je, da to zapriedi, pa je stao bacati kamenje na oružnike. Oružnici su na to punili, to je tom prilikom ubijen jedan seljak. Itri ostavlja iza sebe žonu sa petoro djece. Ovo je svjetino razbjescilo, to je izvnu navallla na oružnike, koji su bili prisiljeni, da uzamaku u svoju kasaaru. Uzbunjena svjetina dala se iza toga u potjeru za carinarkim stražarom, to je provallla u rodaretni urod, gdje je Čurojia svega polia petrolejom, pa mu zapalila odielo, premda se tomu oprieše prisutni nadolnik i senator Rogado, koji su nemoćni morali pribivati užasnom prizoru. Istom kad je iz Bazija atiglo pučanje, pošlo je za rukom ugušiti pobunu. Carol još živi, ali se nalazi u agoniji. Njegovo je stanje grozno. Kod borbe više je osobaah ranjeno. Sada se uspostavlja red, mnogo je ljudih pozatvoreno. — Je li moguće pomisliti žalostnijeg stanja, nego li je ovo u „blaženoj zemlji“, za kojom uzdišu i teže irudentašine Istre itd.?

Iz Sv. Ivana od Sterna (občina Višnjana) pišu nam, da imadu tarco naši seljaci do 4000 hektolitara izvratnoga vina, što stavljamo našim vinskim trgovcem, krdmarom itd. do znanja, upozorjuju ih, da se u tom poslu obrate na tamošnjega našega rodoljuba Toma Sinožić-Bašića. Vno bi seljaci odvezli na željezničku postaju u Pazinu ili u luku Poreč.

Koledar „Bog i Hrvati“ za g. 1894. imadu za razpodjelu među ostalimi i naš rodoljub u Medulinu (občina Pula) gosp. Janko Kirac, trgovac tamošnji. Ciana tomu krasnomu koledaru je samo 50 nvč. to ga i mi što toplije preporučamo svim našim čitateljom.

Članovom „Matice Hrvatske“ preporučamo i ove grdine što toplije knjigovežu isto „Matice“ g. Ivan Schneidera, koji se je do sada vazda izkazao avojimi solidinimi i vrlo ukusnimi radnjami. Tho još dakle od gg. članova dohiti uprav krasno i vrtavo vezane „Matice“ knjige, neka to prijavi na dobu računom knjigoveži, pak će dobiti svoje knjige uzvezano uz neznamtu cianu. (Vidi oglas g. Iv. Schneidera.)

Nova hrvatska misa. Poznati neumorni hrvatski skladatelj gosp. F. S. Vilhar uglasbio je — kako javljaju zagrebački listovi — po pučkih popiovkah „Hrvatsku božićnu misu“ za mješoviti zbor. Ovu će misu prvi put pjevati o božićnih blagdanih u župnoj orkvi sv. Marka u Zagrebu, gdje je župnikom odličnu hrvatski svećenik i rodoljub vateč. gosp. dr. Stjepan Boroša, kojemu je gospodin skladatelj stoji misu posvetio.

Potonuo brod. Iz Rieke javljaju nam, da se je sukobila dne 10. t. m. u 11 $\frac{1}{2}$ po noći volika jedrenjaka (bark) „Danpor“ viteza Poschieha iz Rieke, kapetan Marić na vialnah Premude sa englezkim parobrodom „Lamington“, kapetan Haig, koji je plavio put Rieke, krcat kočom. Udarac bijaše tako silan, da je jedrenjaka za kratko potonula, dočim je ostao parobrod malo oštećen, te je sretno doplovilo u riečku luku dovezav svu momčad sa potonulog broda.

„Izvjestaj“ hrvatskog avaučilišnog znanstveno-literarnog društva „Zastava“ za g. 1892./3. U Zagrebu, tiskak Dionisko tiskaro 1893.

Širka hrvatsko-slovenskih pjesama u kajdah. Uprava „Kola“ u Zagrebu molu ovim sve one, koji primio predplatno arko na rečenu pjesmaricu, da jih svakako izvole povratiti do konca prosinca t. g. bilo predplatnika ili ne — dakle i prazno arko radi kontrole.

Pogledom na goloni trošak stamapa sa pjesmarica samo u 1000 primjeraka više, nego što se je dosada najavilo predplatnika. Ljubitelji pjesme nu se s toga izvnu za dobe — do kon. 1893. — predplatiti, jer kad bude i ovaj višak naklade predplatimi raspisno, neće se više moći dobiti pjesmarica, pošto uprava „Kola“ nekuni dati štampati i drugu nakladu.

Danica ili subotički kalendar za prstu godinu 1894. Pod tim naslovom izakla ju i ove godine dična „Danica“ koledar naše hrvatske braće u Ugarskoj, koji se vole zvati „Danjeve“ i „Sokoli“ na štetu našemu narodnomu jedinstvu, a na veselje neprijatelja hrvatskoga imena. — Sadržaj je vrlo obširan i zanimiv, a može se nabaviti za 30 nvč. kod Josipa Bitrmana u Subotici.

„Dalmatinska Zora“. Pod tim naslovom počeo je izlaziti u San Francisco (Amerika) novi hrvatski list i to svake subote. Na godinu vrijedi za Ameriku 2 talira, za naše strane više poštarina. Želim dobar uspjeh novoj družici u dalekoj Americi!

Listnica uredništva.
Gosp. M. D. Baška. Izvolite platiti ravno u Zagreb za „Danica“ jer ih mi nismo, hvala na daru za „C. i M.“ žilili!
Gosp. G. B. Nemožemo tiskati ni razgovora ni vijesti, da ne planu strasti. Da sto nam zdralo!
Gosp. R. K. J. u Z. Priglasimo u rodu — hvala i preporuka za buduće. Živili!
Gosp. M. J. Sr. L. Stiglo sve u rodu. Zdravo!
Gosp. „Radonit“. Nije za tisk — po što bi bila „preostira“, već što nje pjesam. Milje bi nam bilo razno vijesti od tamo, a pjesme će doći na rođ, kad budete zreliji i posle ozbiljno nauke. Živili!
Gosp. „Kozjavuna“. Nemožemo vratiti u ovaj broj, ali će doći na red. Živili!

Listnica uprave.
Gosp. M. M. Justići. U rodu do konca tek godine. Živili!
Gosp. A. B. u K. Učiniti ćemo kako pišete, nu držite se obedaanja. Odspravljamo prijateljski!
Gosp. J. S. Zbandaj. Dugujemo nam za pol god. 1892 i — tekuda, dakle for. 3. Očekujemo obedaño; pripisano čemo tiskat ako bude moguće. Zdravo!
Uplatili su nadalje za „N. S.“ gg. S. D. Rieka for. 6-80, N. F. Baška for. 6-80, Obč. G. Pazin (oglas) for. 5, Grad. M. Osijek nvč. 50, H. J. Lovran for. 2-50, N. A. Stara for. 4-50, V. F. Zadar for. 5, I. V. Dovec for. 5, J. A. Koper for. 1, G. I. Sušak for. 1, M. J. Tolmin for. 5, J. H. Koper for. 1, R. I. Meja for. 9, V. F. Pazin for. 2, M. A. Reš for. 4, Ravana V. Baš for. 2, R. V. Kistar (oglas) for. 1, Ponoj, Koper (oglas) for. 4, S. I. Želaznica for. 2, G. V. Volosko for. 8, F. F. Malnaca for. 1, K. V. Barbara for. 8, M. M. Susak for. 1-25, L. I. Susak for. 1. (Šlied.)

P. n. gg. članovom „Matice Hrvatske“.
Čast mi je upozorit p. n. gg. povjerenike i članove „Matice Hrvatske“, da će knjiga „Matice“ za tek god. 1893. koncem godine gotove biti i da se isto ukuceno vezano mogu kod mono i ove godine nabaviti.
Vezovi „Matice“ knjiga vrlo su ukusni i originalni.

Ciene vezanih knjigah.
Kispatić: Ribo 80 nvč
Valla: Poviest srednjega vieka. Dio II. 60
Kubaš: Ilirski glagoljenci 50
Turgenjev: Izabrano pripoviesti 40
Rogović: Pjiončasta djela I. 90
Vodopić: Marija Konavoka 80
Hranilović: Izabrano pjesmo 80
Lopušić: Bozanak 50
Ukupno 5 for. 50 nvč.

Knjižnica za klasičnu stariju.
Musić: Povjest crčke književnosti 50 nvč.
Prijevodi novijih vjesnikah.
Mlekiowicz: Gospodin Tadjla 40 nvč.
Mlekiowicz: Hrvatska pjesmarica, prodavati će se samo uzvezna. Ciana joj je ukupno sa vezom 60 nvč.
Ciena uzova Matičina izdanja „Hrvatskih narodnih pjesama“ oglašiti će se kasnije.
Pošto mi je slavni odbor „Matice Hrvatske“ povjerio i ove godine odproru „Matičinski“ knjiga, to ću naručeno uzvezna knjiga zajedno sa drugim knjižnici p. n. gg. povjerenikom „Matice“ pripisati.

Ujuno molim, da se gg. članovi izključivo u samo na me obrate, hudoći ul. uprava „Matice“ radi liuh mnogih posalah naručbe za vozove knjiga silnako primiti nomaže.
S toga p. n. gg. članove „Matice“ najaludnije molim, da mi svoje cijenjene naručbe kao što i odpućajuće svotu poštenskom doznaticom čim prije pripisati blagotvoro.

U Zagrebu, mjeseca prosinca 1893.
Ivan Schneider
knjižarica „Matice Hrvatske“
Frankopanska ulica br. 7

ESSENCE

za bezvodlično i nepogrešivo proizvođanje avakajskih i avakajskih pića, svih stotih licera i avakajskih ista raspijanja izvratnih vrati.
Ux to nudim ostenu esencu, 80% cemoški čistu, za proizvođanje u godno moćnog vinskog moćnog prilazek badava. — Jaxni so za najbolji aspijoh.
Clonik šalje franko: 12

Carl Philipp Pollak,
tvornica specialiteta esence
Prag.
Traži se čestite zastupnike.

Štrealjke i sumpornjake za trte inžinira Živica.
mlini i stiskalnice za vino, sisaljke ili pumpe za svaku porabu, cievi svake vrsti i pipe, motori (stroji za gonjenje drugih strojeva) na paru i sa petrolejem, te svakovrstne druge strojeve i sve potreboće za iste
dobiya se uvijek u skladištu tvrdke
Schivitz & Comp.
(Živic i drug.)
Via Zonta broj 5 u Trstu.

Najbolje sredstvo proti kašlju in hripavosti, kakor tudi proti vsem drugim boleznim dihalnih organov so **PASTILJE** antikataralične iz kotrama, pripravljeno po lekarju **G. Piccoli v Ljubljani.**
To blažino in odvajajoće pastilje je pripodati rakuomur, posebno pa onim, katoli pri izvrševanju svih dolžnosti potrebujujo čist in močan glas, n. pr. propovednikom, učiteljom, pevcom itd. Ciana sil sklađiti 25 kr. — Naručbu sa izvršujuće nomudoma proti povztoju. Zalogu v lekarnah: Leitenburg, Ravasini, Biaseletto, Sorravallo in Praxmarer. 24-23

Preporučamo adresu:
„Istarsha vinarska zadruga“ u Puli (Istra), koja je ovih dana započela poslovati.

Poslie ukinuća tršč. proste luke **carine prosviti** za Istru, Dalmaciju, Hrvatsku, Kranjsku, Korušku i Bosnu-Hercegovinu
nepromočljiva pokrivala Luigi Zuculina u Trstu.
Tvornica nepromočljivih bleih i crnih pokrivala za vozove i tarnice (vagone), za robu na obalah, lađe, brodske vidjelice (boccaporte) i za polje; pokrivača za konje i plaševah za kišu.

Skladišće 12-3
tkanina za jedrenjaka, nespridreće za sedlare i tapaturo, dvojeulka (tralleci), jute za žaklje i omote; opasnika, konopah i uzicah.
Zastupstvo i glavno skladišće **asfaltskih opeka** za kućno krovove, pejata, suše, staja itd.

Samotila (isolatori) za temelje i kooke iz asfalta.
Radionica i prodaja zastavah.
Luigi Zuculin
u Trstu
via Hegu 2, kuća Brunner.

DOMINIK LUŠIN u Koprui
preporuča voliko svoje skladišće raznovratnog lica, kano: grada, dasaka, mura's, dugka, te takodjer opeka, vapna, pleska itd.
Naručbu ovršava točno i po najnižoj cianu. 52-1
Tiskara Doleno.